

N van de nova

Veertig jaar Lawyers for Lawyers: bescherming advocaten harder nodig dan ooit

Een jubileum is vaak een moment voor taart, slingers en felicitaties. Maar het veertigjarig bestaan van Lawyers for Lawyers heeft een serieuze ondertoon. De organisatie ondersteunt advocaten wereldwijd die vanwege hun werk worden bedreigd, vervolgd of gearresteerd. Die steun is hard nodig, zeker nu steeds meer advocaten onder druk komen te staan.

De groei is volgens directeur Sophie de Graaf duidelijk terug te zien in het werk van de organisatie: 'Vijf jaar geleden ondersteunden we nog honderd advocaten in 25 landen, nu zijn dat er zo'n 250 in veertig landen. Waar de meldingen eerst vooral uit verre landen kwamen zoals Colombia en de Filipijnen, zien we ze nu ook vaker uit Europa en de Verenigde Staten komen.'

VRIJ EN ONAFHANKELIJK KUNNEN WERKEN

Lawyers for Lawyers ontstond in 1986 na een solidariteitscampagne voor Argentijnse advocaten die onder de militaire *junta* waren 'verdwenen' of zonder proces vastzaten. Advocaat en cartoonist Willem van Manen richtte de organisatie op, met steun van Amnesty International, het Nederlands Juristen Comité voor de Mensenrechten, het Studie- en Informatiecentrum Mensenrechten van de Universiteit Utrecht en de Nederlandse orde van advocaten.

In veertig jaar groeide Lawyers for Lawyers uit tot een onafhankelijke non-profit-organisatie met acht medewerkers, 170 advocaat-vrijwilligers en dertig partnerkantoren. Samen met advocatenkantoren, de Nederlandse en lokale orden van advocaten en internationale mensenrechtenorganisaties werken zij aan één doel: dat advocaten hun beroep vrij en onafhankelijk kunnen uitoefenen. In 2022 kreeg de organisatie hiervoor de prestigieuze Geuzenpenning.

OVERHEIDSMATREGELEN RAKEN DE RECHTSSTAAT

Dat de druk op advocaten nu ook dichterbij komt, blijkt uit een actueel voorbeeld uit de Verenigde Staten. President Trump vaardigde daar *executive orders* uit tegen meerdere advocatenkantoren. Die beperkten onder meer hun toegang tot overheidsgebouwen en raakten overheidscontracten van cliënten. Volgens de regering vormden de kantoren een bedreiging voor publieke belangen. Critici zien de maatregelen juist als vergelding voor zaken waarin de kantoren tegen Trumps beleid optraden. Lawyers for Lawyers diende hierover een *amicus curiae*-brief in bij een federale rechter. Daarin uitte de organisatie zorgen over de druk op de onafhankelijkheid van de advocatuur en de rechtsstaat.

Ondanks het juridisch verzet zijn de gevolgen van de overheidsmaatregelen merkbaar. Tijdens een bijeenkomst van Lawyers for Lawyers vertelde een Amerikaanse advocate dat veel kantoren nu voorzichtiger zijn geworden met het aannemen van pro-bonozaken die als onwenselijk kunnen worden bestempeld door de Amerikaanse autoriteiten. Bestuurslid Jeroen Brouwer vindt die ontwikkeling zorgelijk: 'Burgers kunnen moeilijker toegang krijgen tot onafhankelijke juridische hulp. Dat ondermijnt de rechtsstaat.'

GEEN DUIDELIJK ONDERSCHIED TUSSEN ADVOCAAAT EN CLIËNT

Ook in dit soort zaken baseert Lawyers for Lawyers zich op internationale basisprincipes over de rol van advocaten, zoals onafhankelijkheid en toegang tot recht. Die zijn vastgelegd door de Verenigde Naties, maar worden lang niet overal nageleefd. Volgens Brouwer is het veelzeggend dat vorig jaar het Europese verdrag ter bescherming van het advocatenberoep is aangenomen. Dit is het eerste bindende instrument om advocaten beter te beschermen. 'Dat laat zien dat de basisprincipes onder druk staan.'

Het verdrag moet onder andere het vertrouwelijke contact tussen advocaat en cliënt beter beschermen. Ook moet worden voorkomen dat een advocaat als verlengstuk van zijn cliënt wordt beschouwd. In sommige landen gaat dat mis, zoals in Turkije. Daar worden advocaten regelmatig vervolgd voor dezelfde delicten als waarvoor hun cliënten worden vervolgd. Bewijs hiervoor kan zijn dat zij hun cliënt in detentie bezoeken.

De Graaf vertelt: 'Ik was met een Turkse advocaat in Berlijn om te spreken op een congres. Twee weken later belde hij dat hij tot elf jaar cel was veroordeeld. Daar was ik wel even stil van. Hij is in hoger beroep gegaan. We wonen zijn zitting bij om te observeren en erover te rapporteren.'

STEUN IN STILTE EN IN HET OPENBAAR

Lawyers for Lawyers werkt met verschillende vormen van steun. Het aanwezig zijn als waarnemer bij zittingen en het schrijven van rapporten valt onder de pijler *Defend*. Daarmee ondersteunt de organisatie advocaten en vraagt zij waar nodig internationale aandacht voor hun situatie.

De Graaf benadrukt dat die steun zorgvuldig wordt afgestemd. 'Advocaten geven zelf aan wat ze nodig hebben. Ze willen lang niet altijd publieke aandacht. Dan kiezen we samen vaak voor stille, diplomatieke kanalen, zoals brieven aan overheden of klachten bij VN-organen.'

Via de pijler *Influence* gaat de organisatie in gesprek met overheden en internationale instellingen om de positie van advocaten te verbeteren. Sinds 2013 heeft Lawyers for Lawyers een speciale status bij de Verenigde Naties. De Graaf: 'Dat was een belangrijk moment. Daardoor kunnen we spreken bij de mensenrechtenraad en verschillende comités.'

TRAINING GEEFT STEUN EN KRACHT

Via de pijler *Empower* helpt Lawyers for Lawyers advocaten om sterker en weerbaarder te worden. Volgens Brouwer werken sommige advocaten vrij geïsoleerd van hun beroeps-genoten en balie. 'In Kameroen durven bijvoorbeeld maar een paar advocaten juridische bijstand te verlenen aan de lhbtq+-gemeenschap. Zij lopen niet alleen risico op vervolging, maar ook op geweld. Vaak grijpt de politie niet in.'

Omdat ze zo alleen werken, bleek er vooral behoefte te zijn aan een gezamenlijke praktische training. Lawyers for Lawyers organiseerde daarom een trainingsweek in Nederland voor tien jonge advocaten uit onder meer India en Kirgizië. Met acteurs van de Beroepsopleiding Advocaten oefenden zij gesprekken met getraumatiseerde cliënten die in de gevangenis waren mishandeld. De Graaf: 'Ze vonden het fijn om met collega's uit andere landen over hun werk te kunnen praten. Eén van hen zei zelfs dat hij vrienden voor het leven had gemaakt.'

PRIJS VOOR MOED EN DOORZETTINGSKRACHT

Lawyers for Lawyers heeft grote waardering voor de advocaten die ondanks bedreigingen, vervolging en geweld blijven werken voor hun cliënten. Volgens De Graaf zijn het mensen met veel moed, die soms grote offers brengen. 'Sommigen stichten bewust geen gezin, omdat de risico's anders ook hun familie raken.'

Om hun waardering zichtbaar te maken, reikt Lawyers for Lawyers om het jaar een prijs uit aan advocaten die zich inzetten voor mensenrechten en toegang tot recht. Het afgelopen jaar gingen die prijs naar de Angolese advocaat Zola Ferreira. Hij kreeg de prijs voor zijn werk in de verdediging van collega-advocaten, journalisten en mensenrechtenverdedigers in Angola, vaak onder dreiging, toezicht of aanvallen.

Extra steun nodig om meer advocaten te helpen

Het verhaal van Bambi laat zien waarom het werk van Lawyers for Lawyers zo belangrijk is. Hun steun is harder nodig dan ooit nu de druk op advocaten toeneemt en de onafhankelijke advocatuur meer bescherming nodig heeft. Zij vraagt daarmee ook meer aandacht voor het belang van de rechtsstaat. De organisatie wil daarom de komende jaren uitbreiden. Daarvoor zijn extra mensen en financiële steun nodig.

In het kader van het veertigjarig bestaan start de organisatie daarom een actie om minimaal veertig extra Vrienden te vinden: mensen die Lawyers for Lawyers willen steunen met een jaarlijkse belastingvrije donatie en zo bijdragen aan de bescherming van de rechtsstaat wereldwijd. Meer informatie hierover is te vinden op lawyersforlawyers.org/word-vriend.

< vorige

volgende >